

Капітоліна Будняк

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 061 Журналістика,
Запорізький національний університет,
Запоріжжя, Україна

Людмила Чернявська

доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
Запорізький національний університет,
Запоріжжя, Україна
ORCID: 0000-0002-1110-3174

**РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ ЗСУ НА
«СУСПІЛЬНЕ ХЕРСОН»**

У 2024 році Інститут масової інформації оприлюднив дослідження, згідно якого «військовослужбовиці як героїні та експертки трапляються лише в 3 % матеріалів про війну. Інші 97% згадок стосуються чоловіків-військовослужбовців» [7].

Оскільки «найчастіше про жінок писали редакції Суспільного, «Української правди» та «Фокуса»» [7] ми вирішили дослідити матеріали саме на «Суспільне Херсон» у період із 24 лютого 2022 року до 15 квітня 2025 року.

Нами було переглянуто усі публікації за тегами #ЗСУ та #Історії людей. За 2022 рік матеріалів дотичних до теми знайдено не було. Загальна їх кількість за увесь період склала 9. Усі вони доповнюються позначкою «Ексклюзивно».

Найперший матеріал датується від 4 вересня 2023 р. (*Білоус С. «Волонтерство в окупації та вступ до ЗСУ: історія військової з Херсона з позивним «Кобра»»*) [5].

Крайній матеріал датується 11 квітня 2025 р. (*Белякова К., Самко Я. «Змінила педагогічну діяльність на психологічну підтримку бійців. Історія військовослужбовці, яка служить на Херсонщині»*) [2].

8 матеріалів висвітлюють персональні історії військовослужбовиць Херсонщини. 2 із них присвячені одній військовослужбовці – Світлані Гаврилів (*Мокляк А., Я. Самко «До рішення піти на службу до ЗСУ родина була готова». Історія військовослужбовиці з Херсонщини»* від 22 серпня 2024 р. [8] і *Белякова К., Я Самко «На все треба час, терпіння і віра». Інтерв'ю із військовослужбовцею з Херсонщини Світланою Гаврилів»* від 1 вересня 2024 р.) [3]. Вони вийшли з періодичністю у 8 днів. Зазначимо, що другий матеріал

частково дублює інформацію із першого (волонтерство в окупації, мотивація служити, хобі), подекуди навіть цілими реченнями дослівно. Різниця між ними лише у тому, що інтерв'ю ще глибше та детальніше розкриває образ головної героїні. І є приблизно вдвічі більшим за попередню статтю.

Одна публікація про відому співачку та військову – Христину Панасюк. Інформаційним приводом стало те, вона написала пісню, присвячену селищу Кринки, що на Херсонщині (*Белякова К., Хлебус О., Самко Я. «Військовослужбовиця Христина Панасюк написала пісню про Кринки на Херсонщині»* від 22 листопада 2024 року) [1]. У цьому матеріалі, окрім самої новини, розповідається про творчий та військовий шлях Христини на посаді психологині у 126 бригади ТрО.

Сім із цих восьми матеріалів є оригінальним контентом і доповнюються також відео на Ютуб. 2 посилаються на офіційні публікації у Facebook 122 бригади ТрО Збройних Сил України та 124 ОБРТрО. Відповідно оригінальним відеоконтентом вони не доповнюються.

Зокрема у заголовках зустрічаються позивні військовослужбовець (*Белякова К. «"У нашому підрозділі я єдина дівчина": як служить на Херсонщині військова із позивним «Ксена»* від 11 червня 2024 р. [4] та *Мокляк А. «Після підриву армією РФ Каховської ГЕС пішла на службу до лав ЗСУ. Історія військової з Херсонщини на псевдо "Марго"»* від 23 травня 2024 р.) [9].

Тематикою самих публікацій є: життя під час повномасштабного вторгнення та окупації; волонтерство; мотивація до служби; посада та передбачені нею обов'язки. Важливо відмітити, що в проаналізованих матеріалах героїні часто репрезентуються не лише як військовослужбовиці, а також як і жінки-мами.

Одна зі статей розповідає про приналежність військової до субкультури готів (*Білоус С., Хлебус О. «"На фронті багато тилових професій, де жінка може бути корисною": історія херсонки, старшої бойової медикині Олени Потак»* від 5 квітня 2024 р.) [6].

Щодо візуального компоненту, переважно фото військовослужбовиць публікуються у військовій формі. Зрідка вони доповнюються знімками із цивільного життя патріотичного змісту: на фоні українського прапору та у вишиванках.

Таким чином підсумуємо, що публікації про військовослужбовиць на «Суспільне Херсон» почали з'являтися на другий рік після повномасштабного вторгнення. Їх кількість на 2023 рік склала дві. А вже у 2024 році їх вийшло шість, тобто втричі більше, що свідчить про суттєве зростання. Станом до

15 квітня 2025 року кількість публікацій, які репрезентують жінок у ЗСУ склала одну.

Важливо, що їх тематика охоплює не лише службу у війську, а й соціально-сімейні ролі жінок, від материнства до приналежності до певних субкультур. Вважаємо це позитивною тенденцією, яка доповнює матеріали і сприяє всебічному висвітленню жінок у війську, уникаючи стереотипізації медійного образу військовослужбовиці.

Список використаної літератури та джерел

1. Белякова К., Хлебус О., Самко Я. Військовослужбовиця Христина Панасюк написала пісню про Кринки на Херсонщині від 22 листопада 2024 року. URL: <https://suspilne.media/kherson/885641-vijskovosluzbovica-hristina-panasuk-napisala-pisnu-pro-krinki-na-hersonsini/> (дата звернення: 1 квітня 2025 р.)

2. Белякова К., Самко Я. Змінила педагогічну діяльність на психологічну підтримку бійців. Історія військовослужбовиці, яка служить на Херсонщині URL: <https://suspilne.media/kherson/992755-zminila-pedagogicnu-dialnist-na-psihologicnu-pidtrimku-bijciv-istoria-vijskovosluzbovici-aka-sluzit-na-hersonsini/> (дата звернення: 1 квітня 2025 р.)

3. Белякова К., Я Сомко «На все треба час, терпіння і віра». Інтерв'ю із військовослужбовицею з Херсонщини Світланою Гаврилів URL: <https://suspilne.media/kherson/824899-na-vse-treba-cas-terpinna-i-vira-intervu-iz-vijskovosluzboviceu-z-hersonsini-svitlanou-gavriliiv/> (дата звернення: 1 квітня 2025 р.)

4. Белякова К. «У нашому підрозділі я єдина дівчина»: як служить на Херсонщині військова із позивним «Ксена». URL: <https://suspilne.media/kherson/766261-u-nasomu-pidrozdzili-a-edina-divcina-ak-sluzit-na-hersonsini-vijskova-iz-pozivnim-ksena/> (дата звернення: 1 квітня 2025 р.)

5. Білоус С. Волонтерство в окупації та вступ до ЗСУ: історія військової з Херсона з позивним «Кобра» URL: <https://suspilne.media/kherson/565251-volonterstvo-v-okupacii-ta-vstup-do-zsu-istoria-vijskovoї-z-hersona-z-pozivnim-kobra/> (дата звернення: 1 квітня 2025 р.)

6. Білоус С., Хлебус О. «На фронті багато тилкових професій, де жінка може бути корисною»: історія херсонки, старшої бойової медицині Олени Потак URL: <https://suspilne.media/kherson/721646-na-fronti-bagato-tilovih-profesij-de-zinka-moze-buti-korisnou-istoria-hersonki-starsoi-bojovoї-medikini-oleni-potak/> (дата звернення: 1 квітня 2025 р.)

7. Машкова Я. Жінки в армії. Присутність військовослужбовиць у матеріалах медіа зменшилася майже вдвічі URL: <https://imi.org.ua/monitorings/na-ukrayinskyh-vijskovosluzhbovyts-prypadaye-lyshe-3-zgadok-v-media-doslidzhennya-imi-i61580> (дата звернення 1 квітня 2025 р.)

8. Мокляк А., Я. Самко «До рішення піти на службу до ЗСУ родина була готова». Історія військовослужбовиці з Херсонщини URL: <https://suspilne.media/kherson/819605-do-risenna-piti-na-sluzbu-zsu-rodina-bula-gotova-istoria-vijskovosluzbovici-z-hersonsini/> (дата звернення: 1 квітня 2025 р.)

9. Мокляк А. Після підриву армією РФ Каховської ГЕС пішла на службу до лав ЗСУ. Історія військової з Херсонщини на псевдо «Марго» URL: <https://suspilne.media/kherson/752741-pid-cas-timcasovoi-okupacii-virisila-piti-na-sluzbu-do-lav-zsu-istoria-vijskovoї-z-hersonsini-na-psevdo-margo/> (дата звернення: 1 квітня 2025 р.)